ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Β΄ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη

Το διασκευασμένο απόσπασμα προέρχεται από ένα άρθρο των Κωνσταντίνου Βασιλειάδη & Κωνσταντίνου Τσιούμη, στο οποίο παρουσιάζονται οι αντιλήψεις μαθητών/-τριών για την έννοια του πολίτη, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ενός προγράμματος για την εκπαίδευση του πολίτη με πλήθος παρεμβάσεων. Αντλήθηκε από τον ιστότοπο http://ikee.lib.auth.gr/ record/318480/files/Characteristic.pdf

Οι μαθητές/-τριες, μετά το πέρας των παρεμβάσεων, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα ανοικτό ερωτηματολόγιο σχετικά με το ποια πιστεύουν ότι πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη.

Οι μαθητές/-τριες θεωρούν ότι ο ενεργός πολίτης διακρίνεται από τη συμμετοχή του σε διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής, σε εθελοντικές ομάδες για την προστασία ατόμων που χρήζουν βοήθειας, σε πολιτιστικούς συλλόγους αλλά και συμμετοχή σε «ειρηνικές διαμαρτυρίες». Οι προσωπικές αρετές του ενεργού πολίτη αφορούν το σεβασμό του οποιουδήποτε άλλου, τόσο του οικείου προσώπου, δάσκαλος, γονέας, φίλοι/φίλες, όσο και του ανοίκειου άλλου.

Ο ενεργός πολίτης, σύμφωνα με τις δηλώσεις των μαθητών/τριών, θα πρέπει να είναι μορφωμένος, «να παίρνει αποφάσεις αφού πρώτα ενημερώνεται», να έχει αυτοέλεγχο, «δεν νευριάζει, δε χτυπάει με το παραμικρό» να συμβουλεύει τους γύρω του, «να λύνει τα προβλήματά του πολιτισμένα». Άλλα κρίσιμα χαρακτηριστικά που προτάσσουν οι μαθητές/-τριες σχετικά με τις προσωπικές αρετές του ενεργού πολίτη, είναι να είναι αποφασιστικός, έξυπνος, κι όχι τεμπέλης» και να «μην μένει αδιάφορος στην αδικία», «να είναι ανεξάρτητος» και «να αιτιολογεί τις απόψεις του».

Ως προς τις πολιτικές- κοινωνικές αρετές, οι μαθητές/τριες θεωρούν ότι ο ενεργός πολίτης θα πρέπει να βοηθά την οικογένειά του και να «αναγνωρίζει τις προσπάθειες που κάνουν οι γονείς για τα παιδιά τους». Θα πρέπει να είναι δημοκρατικός, «να καταπολεμά το άδικο» και να βοηθά όσους το έχουν ανάγκη». Ο ενεργός πολίτης σύμφωνα με δήλωση μαθητή «παρατηρεί ό,τι συμβαίνει στην κοινωνία και παρεμβαίνει». Στην πλειοψηφία τους οι μαθητές/τριες προκρίνουν τον ενεργό πολίτη «που αναζητεί ένα καλύτερο μέλλον» ενώ το 35,2% επικεντρώνεται στο ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Το 65% του συγκεκριμένου δείγματος προτάσσει τις αξίες της δημοκρατίας και του διαλόγου «σεβασμός του άλλου και της γνώμης του». Το 45% των μαθητών/-τριών επικεντρώνεται στις διαπολιτισμικές αξίες της αναγνώρισης του άλλου και του σεβασμού και αποδοχής ανεξαρτήτου θρησκείας και γλώσσας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 42,2% των

μαθητών/τριών αναφέρεται στην τήρηση των υποχρεώσεων τόσο στο σχολείο, « να είναι καλοί μαθητές» όσο και στην κοινωνία «σεβόμαστε τους κανόνες».

Α3. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο αποφασίζεις να γράψεις ένα άρθρο (200-250 λέξεων) για το ιστολόγιο της τάξης σου στο οποίο θα παρουσιάζεις τεκμηριωμένα τα χαρακτηριστικά που, κατά τη γνώμη σου, πρέπει να διακρίνουν έναν νεαρό ενεργό πολίτη. Μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία και από το κείμενο αναφοράς.

Μονάδες 25

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

ΑΖΙΖ ΝΕΣΙΝ (1915-1995)

Ένα μάθημα ηθικής

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο διήγημα του Αζίζ Νεσίν, Τούρκου συγγραφέα, το οποίο εμπεριέχεται στην έκδοση «Ασίζ Νεσίν, Η τελετή του καζανιού» (εκδ. Ορίζοντες, Αθήνα 1986), που μετέφρασε στα ελληνικά ο Παναγιώτης Αμπατζής.

Σε μια σχολική αίθουσα γινόταν το μάθημα της ηθικής.

—Η ηθική είναι αρετή παιδιά. Είναι πολύ κακό να ’ ναι κανείς ανήθικος.

—Κύριε!…

—Τι τρέχει;…

—Ο Τσετίν μ’ ενοχλεί!…

—Σιωπή! Ο άνθρωπος πρέπει να είναι ηθικός. Είναι πάρα πολλά τα καλά της ηθικής… Αμέτρητα. Είναι πολύ κακό να ’ναι κανείς ανήθικος.

—Γιατί κύριε;

—Γιατί όλοι τον λένε ανήθικο. Είναι κακό πράμα η ανηθικότητα. Γι’ αυτό, πρέπει να είμαστε ηθικοί. Το ότι η ηθική είναι προτέρημα, φαίνεται κι από το ότι διδάσκεται και στα σχολεία. Έτσι δεν είναι; Αν ήτανε κάτι κακό, θα διδάσκονταν; Κατόπι η ηθική… τι λέγαμε;

—Λέγατε ότι είναι αρετή…

—Ακούστε τι λέει το βιβλίο για τα καλά της ηθικής: «Η ηθική μάς μαθαίνει να μην αμφισβητούμε τις αρχές της κοινωνίας, να μην ερχόμαστε σε αντίθεση με τα ήθη και τα έθιμα, να μην παρανομούμε.» Καταλαβαίνετε; Ό,τι κάνει η πλειοψηφία γύρω σας, ό,τι κάνουν οι μεγαλύτεροι σας, αυτό πρέπει να κάμνετε κι εσείς. Παιδιά, ποτέ δεν πρέπει να απομακρυνόμαστε από τις αρχές της ηθικής.[...]

—Κύριε, φαίνεται πως αυτή η ηθική δεν είναι καλό πράμα.

—Είναι αρετή. Ο ενάρετος άνθρωπος δε φοβάται ποτέ να λέει την αλήθεια.

—Το ψέμα είναι πολύ καλό πράμα κύριε. Με τον όρο βέβαια να το χάψουν. Όταν δε λέω ψέματα

στο σπίτι, με δέρνουν.

—Μα τι σας είπα; Πρέπει να παραδειγματίζεστε από τους μεγάλους.

—Κύριε, η μεγάλη μου αδελφή λέει ψέματα της μητέρας μου, η μητέρα μου λέει ψέματα του πατέρα μου… Σαν έρθουν στο σπίτι χρεοφειλέτες, ο πατέρας μου βάζει να πούμε ότι λείπει.

—Έβγα έξω! Έξω! Ανάγωγε!

—Κύριε, εσείς δε μας είπατε πως ο ηθικός άνθρωπος λέει πάντοτε την αλήθεια;

—Κάτσε κάτω… Παιδιά, η ηθική είναι μεγάλη αρετή. Πρέπει όλοι να είστε ηθικοί... Δεν υπάρχει μεγαλύτερη αρετή από την ηθική. Αν διαβάσετε τα βιβλία που έχουν για θέμα την ηθική, θα μείνετε κατάπληκτοι. Το λένε κι οι προφήτες. Καλύτερα ξέρετε εσείς; Η ηθική είναι μεγάλη, πολύ μεγάλη αρετή… Τόσο μεγάλη που… Είναι μεγάλη αρετή η ηθική. Σας ορκίζομαι, είναι μεγάλη αρετή, μα το Θεό, είναι μεγάλη…

«Ζρρρ!». Ο κώδων. Ο δάσκαλος σκουπίζει τον ιδρώτα από το μέτωπό του.

—Ωωωωχ!…

Λυτρώθηκε!…

Β3. Να επιλέξεις <u>ένα από τα δύο θέματα</u> που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. «Λυτρώθηκε!...» Πώς αντιλαμβάνεσαι τη σημασία του ρήματος «Λυτρώθηκε» στο τέλος του διηγήματος; Συμφωνείς ότι ο δάσκαλος λυτρώθηκε με το χτύπημα του κουδουνιού και γιατί;

ή

2. Αν ήσουν στη θέση του δασκάλου που επιχειρεί να πείσει τους μαθητές για τη σημασία της ηθικής, με ποια επιχειρήματα θα προσπαθούσες να το πετύχεις; Γράψε ένα κείμενο με ύφος προφορικής εισήγησης προς τους μαθητές για την έννοια και την αξία της ηθικής στη ζωή μας. Μπορείς να ξεκινήσεις «Παιδιά, η ηθική είναι μεγάλη αρετή...»

Μονάδες 25